

SZIGORUAN BIZALMAS!

J e g y z ő k ö n y v

a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének 1957. április 5-én
du.16 órakor tartott 4.sz.üléséről.

Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Gombás Pál, Ligeti Lajos, Fogarasi Béla alelnökök, Erdey-Gruz Tibor főtitkár, Bognár Géza, Jánossy Lajos, Major Máté akadémiai titkárok, Molnár Erik, Novobátzky Károly elnökségi tagok, Bóka László, Szabó Imre, Somos András, Gömöri Pál, Geleji Sándor, Törő Imre osztálytitkárok, Csürös Zoltán osztálytitkárhelyettes.

Kimentette magát: Hevesi Gyula akadémiai titkár,
Alexits György elnökségi tag.

Meghivottak: Pais Dezső, Fgerváry Jenő, Erdei Ferenc, Issekutz Béla akadémikusok, Verebély László lev.tag, Bruckner Győző, Straub F.Brunó akadémikusok, Antal Jánosné, az MTA Elnökségi Titkárságának munkatársa.

N a p i r e n d :

- 1./ Beszámoló a mult ülés határozatainak végrehajtásáról és az Akadémia munkájáról a mult ülés óta eltelt időszakban.
Előadó: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.
- 2./ A Nagygyűlést Előkészítő Bizottság jelentése.
Előadó: Fogarasi Béla alelnök.
- 3./ Az 1957 évi könyv- és folyóiratkiadás tervének ismertetése.
Előadó: Ligeti Lajos alelnök, a KFB elnöke.
- 4./ Javaslat a Finn-Magyar Szótár megjelentetésére.
Előadó: Ligeti Lajos alelnök, a KFB elnöke.
- 5./ Tájékoztató a kulturális egyezmények munkatervéről.
Előadó: Jánossy Lajos akadémiai titkár.
- 6./ Javaslat az 1957-ben rendezendő kongresszusokra.
Előadó: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.
- 7./ Előzetes tájékoztató a Brüsszeli Világkiállításon való részvételünkről.
Előadó: Major Máté akadémiai titkár.
- 8./ Egyebek.

Rusznyák István elnök üdvözli a megjelenteket és az ülést megnyitja.

A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Ligeti Lajos alelnököt és Major Máté akadémiai titkárt.

I.

Beszámoló a múlt ülés határozatainak végrehajtásáról és az Akadémia munkájáról a múlt ülés óta eltelt időszakban.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár bejelenti, hogy a mai ülés napirendjére kellett volna kitüzni:

- a./ Az 1956 évi könyv- és folyóiratkiadás értékelését.
Ez az anyag Alexits György akadémikus, a KFB titkára betegsége miatt nem készült el.
- b./ Egyes tudományágak átcsoportosítása más osztályokba.
Ezt az anyagot az osztályok nem készítették elő.
- c./ A tudományos fokozatok rendszerére vonatkozó javaslatot Tolnai Gábor, a TMB titkára nem tudta elkészíteni, mert az anyag a Tudományos Minősítő Bizottságon belül még megvitatásra kerül és azután terjeszti a végleges javaslatot Elnökség elé.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár kéri az Elnökség jóváhagyását, hogy a fenti kérdések a legközelebbi elnökségi ülés napirendjén szerepeljenek.

Főtitkár a továbbiakban a következőkről tájékoztatja az Elnökség tagjait:

- A./ Az 1957. február 9-i elnökségi ülés határozata értelmében a Könyvtár Bizottság foglalkozott az akadémikusok könyvtárhasználatával és a Könyvtár beszerzési kérdéseivel. A Bizottság erre vonatkozó jelentését az Elnökség tagjai írásban megkapták.
- B./ Az Arany János Emlékbizottság létrejött. Tagjai: Pais Dezső akadémikus, Tolnai Gábor és Ortutay Gyula levelező tagok, külső tagok: Barta János, az Irodalomtörténeti Társaság elnöke és Keresztury Dezső osztályvezető. Az Emlékbizottság elnökéül Kodály Zoltán akadémikust kérték fel. A felkérésre Kodály akadémikus eddig még nem válaszolt.
- C./ Az Akadémia tudományos osztályai a nyilvántartás felfektetésének munkálatait elkezdtek.
- D./ Biacsi Imre, az Akadémia Hivatala Gazdasági Titkárságának vezetője saját kérelmére megvált a Hivataltól és a Martonvásári Mezőgazdasági Kutató Intézet igazgatóhelyettese lett. Utódja Csipka László, aki eddig az MTA Központi Fizikai Kutató Intézet gazdasági osztályvezetőhelyettese volt és az utóbbi két hónapban együtt dolgozott Biacsi Imrével.

- E./ Főtitkár tájékoztatja az Elnökséget az Akadémia Hivatala egyes részlegeinek, továbbá a Mezőgazdasági Üzemtanulmányi Csoport, a Filozófiai Intézet, a Matematikai Kutató Intézet, a Méréstechnikai és Műszerügyi Intézet, a Központi Kémiai Kutató Intézet, a Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet és a Biokémiai Intézet elhelyezésének problémáiról.
- F./ A költségvetési tárgyalások osztályvezetői szinten megtörténtek. Az egyeztető tárgyalás Kossa pénzügyminiszternél nem végződött eredménnyel, ezért az Akadémia a Minisztertanácsnál fellebbezést nyújtott be.

H a t á r o z a t :

- 1./ Erdey-Gruz Tibor főtitkár beszámolóját az Elnökség tudomásul vette.
- 2./ Elnökség a Könyvtár Bizottság jelentését tudomásul veszi, a javasolt közvéleménykutatást azonban nem tartja szükségesnek.

Elnökség felkéri az osztálytitkárokat, közöljék osztályuk tagjaival, amennyiben az Akadémiai Könyvtár működésével kapcsolatban kifogás merül fel, azt azonnal jelentsék az Akadémia Elnökségének.

Felelős: Osztálytitkárok.

.....

II.

A Nagygyűlést Előkészítő Bizottság jelentése.

Fogarasi Béla alelnök bejelenti, hogy az Elnökség által kiküldött Nagygyűlést Előkészítő Bizottság ülést tartott, amelyen egyhangulag helyeselték azt a már elhangzott javaslatot, hogy a Nagygyűlés mint központi témával, az elmélet és gyakorlat viszonyával, az alapvető fundamentális kutatások szerepének megvilágításával foglalkozzon.

A Bizottság helyeselte továbbá azt a javaslatot, hogy a Nagygyűlés első bevezető előadása vagy az egyik összesülés Arany János emlékének legyen szentelve.

Az Akadémia osztályai a Nagygyűlés megtartására egyhangulag az őszi időpontot jelölték meg.

A Bizottság javasolja, hogy a Nagygyűlést Előkészítő Bizottság maradjon fenn továbbra is és tartson összeköttetést a különböző bizottságokkal.

Javasolják továbbá, hogy a Nagygyűlés - amennyiben a Nagygyűlés időpontja megengedi - egyik összesülése keretében emlékezzék meg

./.

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40 éves évfordulójáról. Amennyiben az időpont nem esne egybe, úgy külön összesülés foglalkozzon az évfordulóval.

H a t á r o z a t :

- 1./ Elnökség a Nagygyűlést Előkészítő Bizottság jelentését a Nagygyűlés előkészítéséről irányvonalként elfogadja.
- 2./ Elnökség felkéri a Nagygyűlést Előkészítő Bizottságot - mint állandó Bizottságot -, hogy egy hónapon belül terjesszen konkrét javaslatot az Elnökség elé a Nagygyűlés előadásaira, az előadók megnevezésével.

A javaslat tartalmazza az Arany János Emlékünnep és a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából rendezett összesülés programját is, az előadók megnevezésével.

Felelős: Fogarasi Béla alelnök,
a Bizottság elnöke.

Határidő: 1957. május 5.

.....

III.

Az 1957 évi könyv- és folyóiratkiadás tervének ismertetése.

Ligeti Lajos alelnök, a Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság elnöke Elnökség elé terjeszti az Akadémiai Kiadó 1957 évi könyv- és folyóiratkiadási és távlati könyvkiadási tervét és kéri az Elnökség jóváhagyását.

Résznyák István elnök hiányolja, hogy a tervben nem szerepelnek a facsimile kiadványok. Javasolja ezek kiadásának folytatását.

Ligeti Lajos alelnök közli az Elnökség tagjaival, hogy a facsimile kiadványokkal kapcsolatban folynak a piackutatások, illetőleg az előfizetők gyűjtése.

Straub F. Brunó akadémikus javasolja

- a./ hogy a természettudományi acták területén a szerzői honoráriumokat szüntessék meg, ezzel az acták nivóján sokat lehetne javítani és a költségek is csökkenének.
- b./ Felveti a tullektorálás kérdését. Egy lektort elegendőnek tart.

c./ Még mindig nagyon hosszú az idő a nyomdakész állapotban lévő kézirat benyújtása és a megjelenés között.

Ligeti Lajos alelnök Straub F. Brunó akadémikus által felvetett kérdéseket a legközelebbi elnökségi ülésen, az 1956 évi könyv- és folyóiratkiadás értékelésénél, tartja helyesnek megvitatni.

H a t á r o z a t :

Elnökség az Akadémiai Kiadó 1957 évi könyv- és folyóiratkiadási tervét a következő kiegészítésekkel hagyja jóvá:

- 1./ A terven a kereten belül - az osztályok és a Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság javaslatára bizonyos módosítások végrehajthatók különösen akkor, ha elkészült kéziratokról van szó.
- 2./ A "Pszichológiai Szemle" kiadásának kérdését a II. Osztály Vezetősége tárgyalja meg.
- 3./ A II. Osztály Vezetősége tárgyalja meg a Közgazdaságtudományi Intézettel a "Közgazdasági Szemle" szubvenciójának csökkentését. Tárgyalja meg a lehetőségét annak, hogy a Szerkesztőség létszámát 1958. január 1-ével a Közgazdaságtudományi Intézet vegye át.

Felelős a 2./ és 3./pontért
Szabó Imre osztálytitkár.

- 4./ Elnökség úgy határoz, hogy amennyiben valamely mű magyar nyelven nem jelenik meg, a műről az Osztályközleményekben részletes ismertetést kell közölni.

Felelős: Osztálytitkárok.

- 5./ Straub F. Brunó akadémikus által felvetett kérdéseket a legközelebbi elnökségi ülés tárgyalja meg.

Felelős: Alexits György, a KFB titkára.

- 6./ A Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság közölje az Elnökséggel, hogy a facsimile sorozatban milyen műveket kíván megjelentetni.

Felelős: Alexits György, a KFB titkára.

IV.

Javaslat a Finn-Magyar Szótár megjelentetésére.

Ligeti Lajos alelnök, a Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság elnöke Elnökség elé terjeszti a Finn-Magyar Szótár megjelentetésére vonatkozó javaslatot.

A Szótár megjelentetéséhez 135.000.- Forint szubvencióra van szükség. Az Akadémiai Kiadóval folytatott tárgyalások folyamán a helyzet úgy alakult, hogy a Kiadó a szótár bevételeiből ezt a szubvenciót fedezni tudja.

Ligeti Lajos alelnök kéri az Elnökséget, hogy a javaslatot hagyja jóvá azzal a feltétellel, hogy a Szótár terjedelme az eredeti tervtől /35 iv/ nem térhet el.

H a t á r o z a t :

Elnökség az előterjesztett Finn-Magyar Szótár megjelentetésére vonatkozó javaslatot jóváhagyja azzal, hogy a Szótár terjedelme nem lépheti túl a javaslatban szereplő keretet.

Felelős: Alexits György, a KFB titkára.

.....

V.

Tájékoztató a kulturális egyezmények munkatervéről.

Jánossy Lajos akadémiai titkár tájékoztatja az Elnökség tagjait az akadémiai együttműködési megállapodásokról és a kulturegyezmények 1957 évi munkaterveiről. Eddig a Lengyel, Román és Német Tudományos Akadémiákkal kötötte meg a Magyar Tudományos Akadémia az együttműködési egyezményt. Rövidesen sor kerül a Szovjet Tudományos Akadémiával kötendő egyezmény tárgyalására.

Felhívja az osztálytitkárok figyelmét azon körülményre, ha valamelyik akadémiai intézet saját költségvetése terhére fogadni tud kutatókat, akkor a csere könnyen lebonyolítható.

A továbbiakban Jánossy Lajos akadémiai titkár ismerteti a Német Tudományos Akadémiával kötött együttműködési egyezményt.

H a t á r o z a t :

Elnökség az akadémiai együttműködési megállapodásokról és a kulturegyezmények 1957 évi munkaterveiről szóló tájékoztatót tudomásul veszi és jóváhagyja a Német Tudományos Akadémiával kötött együttműködési egyezményt

.....

Javaslat az 1957 évben rendezendő kongresszusokra.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár bejelenti, hogy az 1957-ben rendezendő kongresszusokra az osztályoktól a következő javaslatok érkeztek:

Az I., II., III., IV., VII. Osztály és a Biológiai Csoport nem kíván kongresszust tartani.

Az I. Osztály helyesnek tartaná, ha a nemzetközi kongresszusok helyett egyes fontos tudományágaknál sor kerülhetne munkakonferenciák rendezésére hazai szakemberek részvételével. Az I. Osztály szlavisztikai és klasszika-filológiai munkakonferenciákat kívánna rendezni és ehhez néhány ezer forint támogatást kér.

Az V. Osztály a Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlését kívánja f.é. július 1. felében Pécsen megtartani, ehhez 10.000 Ft támogatást kér, a Mikrobiológiai Kongresszust pedig a Nagygyűlés keretében Budapesten és ennek megrendezéséhez ugyancsak 10.000.- Ft támogatást kér.

A VI. Osztály Műemlékvédelmi Konferencia megtartására 10.000.- Ft támogatást kér.

Rusznay István elnök tájékoztatja az Elnökséget az UNESCO mellett működő központi orvosi nemzetközi szerv, C.I.O.M.S. által küldött anyagról. A füzet a helyes kongresszusi szervezési formákat tartalmazza. Javasolja, hogy az Elnökség tagjai nézzék át ezt a kis füzetet.

H a t á r o z a t :

- 1./ Elnökség a munkakonferenciák megtartása engedélyezését az Osztályvezetőségekre bizza. Amennyiben a munkakonferenciák költségeit az osztályok saját keretükből fedezni nem tudják, a támogatásra az Elnökség csak a költségvetés elfogadása után tud visszatérni.
- 2./ A Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlése, a Mikrobiológiai Kongresszus és a Műemlékvédelmi Konferencia megtartását az Elnökség jóváhagyja azzal, hogy az igények egyelőre függőben tartandók.

A kongresszusok költségeit amennyiben lehetséges önköltséges alapon, a részvételi díjakból kell fedezni.

VII.

Előzetes tájékoztató a Brüsszeli Világkiállításon való részvételünkről.

Major Máté akadémiai titkár tájékoztatja az Elnökséget az 1958.IV.17 - X.19. között Bruxellesben tartandó Nemzetközi Világkiállításról.

A kiállításon Magyarország külön pavillonnal vesz részt. A pavillon a Szovjetunió és az Egyesült Államok pavillonja közé kerül, ami fokozza a magyar kiállítás követelményeit. A kiállítás célkitűzéseinek középpontjában a jelenkori technikai haladás, a tudomány és a művészet bemutatása áll. Az önálló pavillonon kívül Bruxelles belvárosában közös kiállítások is lesznek; tudományos és építészeti-művészeti kiállítás. Magyarország ezeken a kiállításokon is részt vesz.

A Kormány a Brüsszeli Világkiállítás ügyeinek intézésére kormánybizottságot állított fel és kormánybiztost nevezett ki. A kormánybiztos felkérte a Magyar Tudományos Akadémiát, hogy a világkiállításon a magyar tudomány bemutatásában aktívan vegyen részt és segítsen az előkészítési munkálatokban.

Major Máté akadémiai titkár bejelenti, hogy az Akadémia elnöke és főtitkára őt bizta meg a világkiállítással kapcsolatos előkészítési munkálatok lebonyolításával.

Március 19-én a kormánybizottság ülést tartott, amelyen ismertették a tudományos kiállítás céljaira felhasználható területet. Ezen a területen a magyar tudomány multjának és jelenének bemutatása csak olyan kiemelkedő tényeiben történhetik, amelyek uttörő jelentőségűek voltak. Ezenkívül a realizált tudományos eredmények bemutatathatók a nehéz- és könnyűipari és a mezőgazdasági kiállítás területein is. A kiállítandó anyagra az Akadémiától április 19-ig javaslatot kérnek.

A f.é.március 25-én megtartott osztálytitkári értekezlet foglalkozott a Világkiállítás előkészítésével és az osztályok javaslataikat meg fogják tenni.

A Világkiállítás magyarországi kormánybiztosa utólag közölte, hogy Magyarország részt vesz a "Tudomány Nemzetközi Palotájában" rendezendő közös tudományos kiállításon is és megküldte ennek programtervezetét. E kiállítás anyagát négy nagy tárgykörbe foglalták: atom, molekula, kristály és élő sejt.

Major Máté akadémiai titkár indítványozza, hogy az osztályoktól beérkezett javaslatokat egy, az Akadémián felállítandó kiállítási bizottság vitassa meg és készítse el az összefoglalt javaslatot. A Bizottság tagjaiul a következőket javasolja:

Ortutay Gyula lev.tag	I. és II.Osztály,
Jánossy Lajos akadémikus	III.Osztály,
Zólyomi Bálint lev.tag	IV. Osztály,
Kellner Béla lev.tag	V.Osztály és Biológiai Csoport
Csürös Zoltán akadémikus	VII.Osztály,
Haraszthy Gyula	Akadémiai Könyvtár,
Rácz István	Akadémiai Kiadó.

Javasolja továbbá, hogy a kormánybizottságban Jánossy Lajos akadémikus állandó tagként képviselje a Magyar Tudományos Akadémiát.

H a t á r ö z a t :

- 1./ Elnökség Major Máté akadémiai titkár tájékoztatóját a Brüsszeli Világkiállításon való résztvételünkről tudomásul veszi.
- 2./ Elnökség jóváhagyja Major Máté akadémiai titkár által javasolt kiállítási bizottság felállítását az Akadémián.
- 3./ Elnökség felszólítja a kiállítási bizottságot, hogy a tudományos anyag összeállítása után /kiküldés előtt/ az anyag hozzászólás céljából az Akadémián kerüljön kiállításra.

Felelős: Major Máté akadémiai titkár.

.-.-.-.-.-

VIII.

Javaslat az akadémikusi tiszteletpéldányok kicserélésére.

Ligeti Lajos alelnök, a Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság elnöke bejelenti, hogy a Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az akadémikusok a részükre biztosított tiszteletpéldányt más osztály kiadványaival kicserélhessék. A csere feltételeiül a Bizottság a következőket javasolja:

- a./ A csere az Akadémiai Könyvesboltban történjék,
- b./ Akadémiai könyvet, csak akadémiai könyvre lehet cserélni.
- c./ A csere alkalmával az akadémiai tagsági igazolványt fel kell mutatni.
- d./ A cserére vonatkozó elnökségi határozatnak a szövegét az üzletben ki kell függeszteni.

H a t á r o z a t :

Elnökség az akadémikusi tiszteletpéldányok kicserélésére vonatkozó javaslatot azzal a kiegészítéssel hagyja jóvá, hogy a csere folyóiratokra nem terjedhet ki.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

K.m.f.

A jegyzőkönyv hiteles:

LIGETI LAJOS sk.
alelnök

MAJOR MÁTÉ sk.
akadémiai titkár.